

Opvolging aanbevelingen (peilmoment augustus 2017)

Opgave Ministerie van Economische Zaken (EZ), Ministerie van Financiën en Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM)

De Staat als aandeelhouder (7 april 2015)

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van Financiën, EZ en de staatssecretaris van IenM</p> <p>Leg in de processen voor het beoordelen van investeringsvoorstellen van staatsdeelnemingen ordelijk en controleerbaar vast hoe het publieke belang wordt gediend en wat de risico's zijn voor de Staat.</p>	<p>Het onderzoek heeft vooral betrekking op de periode van voor het vernieuwde deelnemingenbeleid. Wel zien de ministers ruimte voor verdere verbetering van de processen rond de beoordeling van investeringsbeslissingen. Ze benadrukken daarbij verdere verankering van het beoordelingsproces in de organisatie en (digitale) archivering.</p>	<p>Wij vinden het positief dat de ministeries de processen rond de beoordeling van grote investeringen verbeteren, waaronder het opstellen van samenwerkingsovereenkomsten tussen de aandeelhouder en de beleidsmaker.</p>	<p>EZ - Actie is in uitvoering¹ FIN - Actie is afgerond² IenM - Actie is in uitvoering³</p>
<p>Aan de ministers van Financiën, EZ en de staatssecretaris van IenM</p> <p>Koppel het aandeelhouderschap los van het beleidsdepartement.</p>	<p>De bewindspersonen doen geen toezegging.</p> <p>Deze aanbeveling is voor de huidige beleidsdeelnemingen onwenselijk gelet op de nauwe banden tussen beleid en uitvoering bij beleidsdeelneming. Er is binnen departementen voldoende aandacht voor de functionele scheiding op de verschillende rollen van de overheid. IenM en EZ geven voorbeelden van voornemens om de positie van de aandeelhouders bij de beleidsdeelnemingen ProRail, Winair, DC-ANSP, EBN en GasTerra te versterken.</p>	<p>De subjectiviteit en de soms tegenstelde belangen bij het beoordelen van investeringen sterkt ons ook in de gedachte dat het wenselijk is dat het aandeelhouderschap losgekoppeld wordt van het vakdepartement. Juist bij grote investeringen, die naast een publiek belang ook financiële consequenties kunnen hebben voor de rijksbegroting, is het wenselijk dat uiteindelijk meer dan één minister het besluit neemt. Voor een transparante afweging moet tegengeluid georganiseerd worden en dit is bij uitstek de rol van de aandeelhouder. De aandeelhouder kan deze rol het best vervullen als hij niet onder directe verantwoordelijkheid van het vakdepartement valt.</p>	<p>EZ - Geen actie⁴ FIN - Geen actie⁵ IenM - Geen actie⁶</p>
<p>Aan de ministers van Financiën, EZ en de staatssecretaris van IenM</p> <p>Maak beheer deelnemingenportefeuille en maatwerk transparant voor de Tweede Kamer.</p>	<p>Maatwerk in beheer is logisch en vindt plaats binnen de kaders van het beleid. Zo nodig zullen uitzonderingen op het algemene beleid expliciet worden vermeld en onderbouwd.</p>		<p>EZ - Geen actie⁷ FIN - Geen actie⁸ IenM - Geen actie⁹</p>

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van Financiën, EZ en de staatssecretaris van IenM</p> <p>Verbeter de informatievoorziening aan de Tweede Kamer over het beheer van staatsdeelnemingen en de beleidsdeelnemingen in het bijzonder en deel informatie over investeringsbeslissingen en inkomsten uit deelnemingen op een transparantere manier.</p>	<p>De bewindspersonen zeggen voor het volgende Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen het volgende toe: statutenwijzigingen, overzicht van bevoegdheden per deelneming, normrendementen per deelneming, meerjarige overzichten en overzichten van het dividend. Bezien wordt welke maatstaf voor het maatschappelijk vermogen kan worden opgenomen en welke inhoudelijke informatie over de beoordeling van goedgekeurde investeringsvoorstellen. Bezien wordt hoe gerapporteerd kan worden over de beoordeling van investeringsbeslissingen.</p>	<p>Wij zijn positief over de toezeggingen van de bewindspersonen om de informatie in het Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen te verbeteren. Dit resulteert volgens ons in de verbetering van de verantwoording aan het parlement. Dit jaarverslag is immers het enige overzicht waarin staatsdeelnemingen naast elkaar worden gepresenteerd. Alleen via het Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen kan de Tweede Kamer zich een oordeel vormen over de wijze waarop de aandeelhouders het beheer en de sturing van de staatsdeelnemingen hebben ingevuld. De bewindspersonen zouden in het jaarverslag daarom in ieder geval kunnen aangeven of de deelnemingen aan de verwachtingen van de aandeelhouder hebben voldaan en welke invloed de aandeelhouder heeft uitgeoefend (inclusief de inzet van bevoegdheden). Belangrijke uitzonderingen op het deelnemingenbeleid behoren te worden toegelicht. Wij gaan ervan uit dat ook de informatie over het beheer van de beleidsdeelnemingen in het eerstvolgende Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen wordt opgenomen.</p>	<p>EZ - Actie is in uitvoering¹⁰ FIN - Actie is afgerond¹¹ IenM - Actie is in uitvoering¹²</p>
<p>Aan de ministers van Financiën, EZ en de staatssecretaris van IenM</p> <p>Zorg voor periodieke evaluatie over de instrumentkeuze van aandeelhouderschap.</p>	<p>In het eerstvolgende Jaarverslag Beheer Deelnemingen zullen de ministers de planning opnemen voor de zevenjarige evaluatie, waarin aandacht zal zijn voor de toegevoegde waarde van het aandeelhouderschap per deelneming.</p>	<p>De bewindspersonen benoemen in hun reactie hun voornemens om de invulling van het aandeelhouderschap bij beleidsdeelnemingen te versterken. Hieruit maken wij op dat de bewindspersonen het met ons eens zijn dat de positie van de Staat als aandeelhouder bij beleidsdeelnemingen versterkt moet worden. Daarom verwachten wij dat in de periodieke evaluatie van de staatsdeelnemingen expliciet aandacht wordt gegeven aan het beheer van het maatschappelijk vermogen.</p>	<p>EZ - Actie is in uitvoering¹³ FIN - Actie is afgerond¹⁴ IenM - Actie is in uitvoering¹⁵</p>

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van Financiën, EZ en de staatssecretaris van IenM</p> <p>Om de mogelijkheden van het vennootschapsrecht te benutten, moeten de statuten van de staatsdeelnemingen hierop worden afgestemd.</p>	<p>Eens dat statuten aanpassing behoeven. De Tweede Kamer wordt over de voortgang van de ingang gezette wijzigingen geïnformeerd in het jaarverslag beheer deelnemingen. Ook de bevoegdheden per deelneming worden daarin meegenomen.</p>	<p>De toezegging van de ministers om waar nodig de statuten op belangrijke onderdelen aan te passen is van belang. Een aandeelhouder dient immers een solide juridische basis te hebben voor sturing en beïnvloeding.</p>	<p>EZ - Actie is in uitvoering¹⁶ FIN - Actie is afgerond¹⁷ IenM - Actie is in uitvoering¹⁸</p>

- 1 Financiën is bezig een Handboek Investerings op te stellen. EZ: Voor EZ speelt dit probleem alleen voor EBN. Bij EBN is in de statuten geregeld dat investeringen boven een drempelbedrag aan de aandeelhouder moeten worden voorgelegd. Deze voorstellen (zeer beperkt in aantal) worden beleidsmatig (door de beleidsafdeling) en financieel (door de aandeelhouder) beoordeeld. De beoordelingsresultaten worden in een advies aan de minister voorgelegd. In de optiek van EZ afdoende transparant. Maar voor zover dat proces verbetering behoeft, worden de resultaten vastgelegd in het Handboek Investerings van Fin afgewacht en zo nodig geïmplementeerd.
- 2 Handboek Investerings is in 2016 afgerond en in gebruik genomen. Investerings worden getoetst aan de hand van criteria in het handboek.
- 3 Het ministerie van Financiën is bezig een Handboek Investerings op te stellen.
- 4 De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan. EZ: in het kader van de aanpassing van het gasgebouw wordt opnieuw gekeken naar de governance structuur en de verdeling van verschillende bevoegdheden over meerdere departementen. Wat de uitkomst van deze discussies (die zowel intern EZ als in breder verband worden gevoerd) zal zijn, is op dit moment niog niet te voorspellen.
- 5 De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.
- 6 De bewindspersoon heeft geen toezegging gedaan.
- 7 Deze aanbeveling kan volgens de bewindspersoon pas worden uitgevoerd zodra zich een concrete casus voordoet waarop deze van toepassing is.
- 8 Deze aanbeveling kan volgens de bewindspersoon pas worden uitgevoerd zodra zich een concrete casus voordoet waarop deze van toepassing is.
- 9 Deze aanbeveling kan volgens de bewindspersoon pas worden uitgevoerd zodra zich een concrete casus voordoet waarop deze van toepassing is.
- 10 De rapportages in het Jaarverslag Beheer Deelnemingen 2014 zullen worden uitgebreid.
- 11 Deze toezegging is volledig uitgevoerd. In het Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen zijn sinds 2014 diverse verbeteringen aangebracht in lijn met de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer. Zo worden besluiten over investeringsvoorstellen van staatsdeelnemingen uitgebreid toegelicht, worden de inkomsten uit staatsdeelnemingen over meerdere jaren inzichtelijk gemaakt en legt de aandeelhouder verantwoording af over de resultaten van het gevoerde deelnemingenbeleid. Daarnaast is in het jaarverslag uitgebreide informatie opgenomen over alle beleidsdeelnemingen.
- 12 De rapportages in het nog te verschijnen Jaarverslag Beheer Deelnemingen 2014 zullen worden uitgebreid.
- 13 De toezegging wordt verwerkt in het nog te verschijnen Jaarverslag Beheer Deelnemingen 2014. EZ: de ROM's zijn in 2015 geëvalueerd, met als uitkomst dat de subsidierelatie met de ROM's wordt gecontinueerd. Het evaluatierapport is naar de Kamer gestuurd. Wat de aandeelhoudersrelatie betreft: in het kader van de oprichting van Invest-NL (Kamerbrief 10 februari 2017) wordt gezien of en zo ja hoe, de aandeelhoudersrol kan worden belegd bij Invest-NL. Het participatiebedrijf van de ROM's vormt een essentiële schakel in de financieringsinstrumentenkoffer van EZ, waarmee marktfalen in de vroege fase van de levenscyclus van innovatieve startende en snelgroeiende bedrijven wordt aangepakt. De toegevoegde waarde van dit instrument staat niet ter discussie.
- 14 De toezegging t.a.v. de evaluatie van het aandeelhouderschap is verwerkt in het Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen. De elementen die de Algemene Rekenkamer in het nawoord noemt zullen aan de orde komen in een aangepaste versie van de Nota Deelnemingenbeleid die door het nieuwe kabinet zal worden opgesteld.
- 15 De toezegging wordt verwerkt in het nog te verschijnen Jaarverslag Beheer Deelnemingen 2014.
- 16 De toezegging wordt verwerkt in het nog te verschijnen Jaarverslag Beheer Deelnemingen 2014. EZ: De twee beleidsdeelnemingen m.b.t. gaswinning en verkoop (EBN en GasTerra) waren al voor 1 januari 2016 aan de vpb plicht onderworpen. Wat betreft de ROM's is discussie met de Inspecteur Vpb gaande. Indien dat aanleiding geeft tot het moeten aanpassen van de statuten, zal daar invulling aan worden gegeven. Vooralsnog signalen ontvagen.
- 17 Vanaf het Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen 2014 is inzichtelijk gemaakt welke bevoegdheden de staat bij elke staatsdeelneming heeft. Verder zijn de statuten gewijzigd bij alle staatsdeelnemingen waarbij aanpassing nodig was. Hierover wordt in het Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen 2016 melding gemaakt.
- 18 De toezegging wordt verwerkt in het nog te verschijnen Jaarverslag Beheer Deelnemingen 2014.